

Μνήμη Αγίου Δημητρίου

«Χαίροις Λυαίου νίκης υπάρχων υπέρτερος»

Οικονόμου Νικολάου Πάτσαλου

Τον μήνα Οκτώβριο χαίρει και αγάλλει η πόλη της Θεσσαλονίκης, λόγω της μνήμης του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου. Ο «φρουρός τοῦ χειμῶνος»¹, «ὁ μάρτυς ὁ πιστός»² εἶναι το καύχημα των Θεσσαλονικέων, αλλά και ολόκληρης της Ορθοδοξίας. Ο μεγάλος μάρτυρας ἔζησε και μαρτύρησε τους πρώτους αιώνες (3^ο αιώνα), όταν η Εκκλησία δεχόταν πόλεμο από των δυσσεβών και άθεων ειδωλολατρών.

Ο χαρισματούχος νεαρός Δημήτριος, παρότι ήταν οφικιούχος στρατηγός των ρωμαϊκών στρατευμάτων και ανθύπατος της επαρχίας της Ελλάδος³ «δεν ἔπαυε να υμνεῖ μετά λατρείας» τον πεφιλημένο του Χριστό. Η ένθεη πίστη του και η μεγάλη του αγάπη για τον Χριστό «φόβον βάλλει ἔξω»⁴, ὡστε ενώπιον του Γαλερίου, χωρίς να μεριμνήσει για το τι θα πει, του δόθηκε λόγος ομολογίας Χριστού⁵. Η πίστη του στον Χριστό ήταν βαθιά ριζωμένη στα σπλάχνα του, καθώς υπερέβαινε τον φόβο του θανάτου.

Βέβαια, το ειδωλολατρικό κλίμα της εποχής δεν μπορούσε να αντέξει την παρουσία ενός γενναίου «μανικωτάτου ζηλωτοῦ», γι' αυτό και τον ἔσπρωξαν στη φυλακή, για να τον καταδικάσουν σε θάνατο. Ο Δημήτριος, όμως, γνωρίζοντας τη μεγάλη τέχνη «τοῦ πατεῖν ἑπάνω ὄφρων καὶ σπορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθροῦ»⁶ δεν πτοήθηκε και αναδείχθηκε κυριολεκτικά «Μέγας ἐν τοῖς κινδύνοις» και «ἐν τοῖς πειρασμοῖς». Μάλιστα, διὰ του μαθητή του, Νέστορα, ο οποίος, αφού είχε λάβει την ευχή του στη φυλακή, «καθαῖρει την ἔπαρσιν τοῦ Λυαίου», του πανίσχυρου αυτού ειδωλολάτρη μονομάχου. Ο Νέστορας επικαλούμενος «τὸν Θεὸν Δημητρίου» σκότωσε τον Λυαίο δεικνύοντας, ἔτσι, τη δύναμη του Χριστού και την ἀπάτη των άψυχων ειδώλων.

Ο Θεός του Δημητρίου εμφανίστηκε «ἰσχυρός ἔξουσιαστής» ενώπιον της ανθρώπινης δύναμης του Λυαίου. Ο τότε Λυαίος είχε γίνει ἕνα σύμβολο, που σήμερα εγκολπώνεται τη δύναμη, την εξουσία και την αθεΐα, οι οποίες μαίνονται την Εκκλησία του Χριστού. Οι σειρήνες της νέας εποχής, ο σημερινός Λυαίος, προσπαθούν να αποδείξουν την αυτάρκειά τους χωρίς την

¹ Βλ. Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, «Αἱ μου Γιώργη!», στο *Ἡ Δίψα τοῦ Δαυὶδ καὶ ἄλλα κείμενα*, Φιλολογική ἐπιμέλεια: Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, ἔκδ. Το Βήμα, 2011, σελ. 163-172.

² *Αποκ. 2,13*

³ Βλ. *Νέος Συναξαριστής Τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τόμος: 2^{ος} Οκτωβρίου, ἔκδ. Ἴνδικτος, Ἀθήναι 2009, σελ. 278-282.

⁴ *Α΄ Ιω. 4,19*.

⁵ *Λκ. 12, 11-12*.

⁶ *Λκ. 10,19*.

ανάγκη του Θείου. Μπροστά τους, όμως, διαρκώς, εμφανίζεται η πνευματική δύναμη της Εκκλησίας, ως βιούμενη οντολογική πραγματικότητα αιώνων, που τους διαψεύδει οικτρά, όπως ο Νέστορας διέψευσε τη δήθεν παντοδυναμία του τότε Λυαίου.

«Διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου» λοιπόν, η ψυχή του «μεγάλου ὀπλίτου καὶ ἀθλητοῦ»⁷ Δημητρίου μεταφέρθηκε «ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου» ανάμεσα στις πολλές ψυχές των μαρτύρων της πρώτης Εκκλησίας⁸. Ο θάνατος και το μαρτύριο φρικτό έως και «Χριστομίμητον», καθότι οι δολεροί λάτρεις του αυτοκράτορα «λόγῃ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ πλευρὰν ἔνυξαν». Ο μεγαλομάρτυρας της Θεσσαλονίκης μιμήθηκε «ἐξ ἔργων καὶ πόνων ἀθλήσεως», «ἐξ ἰδρώτων καὶ ἀγώνων μαρτυρικῶν», «ἐκ τῆς τοῦ ἰδίου αἵματος χύσεως»,⁹ τον Μεγαλομάρτυρα του Γολγοθά και έγινε ταυτόχρονα «πρόξενος» της Αναστάσεως αυτού.

Το μαρτύριο του Αγίου Δημητρίου, έγινε συγχρόνως βάπτισμα, το οποίο παρέπεμπε και αποκάλυπτε το «πρότερόν του βάπτισμα». Το «νοητὸν μύρον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»¹⁰ που δέχτηκε στο πρώτο του βάπτισμα ως «ἀρραβῶνα τῆς Βασιλείας», κατάφερε να το διατηρήσει ακυλίδωτο μέχρι τη στιγμή του μαρτυρίου του. Ο Δημήτριος τήρησε «ἀλώβητον τὸ κατ' εἰκόνα» και μάλιστα στη νεανική του ηλικία, και γι' αυτό ο Θεός του αντιδωρίζει τη χάρη της μυροβλησίας των αγίων του λειψάνων που προχέουν ιάματα.

Η σωτηρία για την Ορθόδοξη Ανατολή προϋποθέτει τον πόνο. Χωρίς πόνο δεν υπάρχει ούτε χαρά. Αυτό αποδεικνύουν τα χιλιάδες μαρτύρια τόσων Αγίων. Από την άλλη, αυτό το δέσιμο της λύπης με τη χαρά είναι δεικτικό της Ορθόδοξης Ανθρωπολογίας που χάραξε στον κόσμο η Σάρκωση του Θεού. Σε αυτήν την προοπτική εντασσόμαστε και σφραγιζόμαστε δια του Βαπτίσματος έχοντας τέτοιες αγιοπνευματικές προδιαγραφές όπως του αγίου Δημητρίου.

Το μαρτύριο ως γεγονός αγγίζει την ιστορική πραγματικότητα και αναδεικνύει μια χαρισματική κατάσταση του ανθρώπου. Το μαρτύριο αντικρίζει κατάματα τον οποιονδήποτε Λυαίο, είτε τον ειδωλολάτρη είτε τον ισλαμιστή είτε τον νεοέλληνα είτε... είτε... είτε. Το ζητούμενο είναι να συνειδητοποιήσουμε τις χαρισματικές προϋποθέσεις του μαρτυρίου. Η δύναμη τη στιγμή του μαρτυρίου δεν αντλείται από τη σωματική ρώμη του μάρτυρα, αλλά πυροδοτείται από τη χάρη του αγίου Βαπτίσματος. Δηλαδή, η «μαρτυρία τοῦ Ἁγίου

⁷ Μεγαλυνάριο εορτής.

⁸ Απ. 6,9

⁹ Βλ. Συμεών Του Νέου Θεολόγου, *Ηθικός Λόγος 10*, Φιλοκαλία Των Νηπτικών Και Ασκητικών, τ. 19Δ, έκδ. Γρηγόριος ο Παλαμάς, Θεσσαλονίκη 1989, σελ. 152.

¹⁰ Βλ. Συμεών Του Νέου Θεολόγου, *Ηθικός Λόγος 1*, SC 122, 284.

Πνεύματος» τον είχε πληροφορήσει ότι είναι κάτοχος της Μίας Αγίας Αποστολικής Ορθής Πίστεως¹¹.

Η ενεργός, όμως, μαρτυρία του Αγίου Πνεύματος δεν λειτουργούσε ούτε λειτουργεί μαγικά και μηχανικά, αλλά βιωματικά. Του μαρτυρίου προηγείτο η ζωή της ησυχίας και της νοεράς προσευχής. Η ησυχαστική παράδοση είναι η δύναμη της Ορθοδοξίας, γιατί μεταμορφώνει την καρδιά και τον νου του ανθρώπου, έτσι που να μη μπορεί κανένας Λυαίος να την αγγίξει. Ας στραφούμε και εμείς «έν έαυτῶ», προσευχόμενοι νοερά ως άλλοι Νέστορες «*Θεέ Δημητρίου βοήθει μοι*». Η σύγχρονη πραγματικότητα των όσων ζούμε μάς καλεί να αμυνθούμε όχι τόσο μέσα από την ανθρώπινη μας λογική, η οποία πλέον σχετικοποιείται, αλλά μέσα από πνευματική εσωτερική επανάσταση. Η προσευχή και η αυτοεξέταση του εαυτού μας είναι ίσως ο καλύτερος τρόπος προετοιμασίας του καθενός, για να θωρακιστούμε με πνευματική δύναμη ενώπιον των σύγχρονων προκλήσεων.

¹¹ Βλ. Πρωτοπρ. Ίωάννου Σ. Ρωμανίδου Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, *Πατερική Θεολογία*, Έκδ. Παρακαταθήκη, Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 106